

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Діаспора та національні меншини в зовнішній політиці
держави

Рівень вищої освіти – бакалавр

Освітня програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Спеціальність С 3 Міжнародні відносини

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

**Затверджено на засіданні
кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.**

м. Івано-Франківськ – 2025р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Діаспора та національні меншини в зовнішній політиці держави
Викладач (-і)	Стецюк Наталія Миколаївна
Контактний телефон викладача	+380506549119
Е-mail викладача	nataliia.stetsiuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс за вибором «Діаспора та національні меншини у зовнішній політиці держави» дозволяє студентам ознайомитися з теоретико-методологічним, філософсько-світоглядним, політико-правовим, історико-культурологічним розумінням сутності, особливостей формування та суспільного розвитку національних діаспор та їх ролі у формуванні відносин історичної батьківщини (країни походження) з державою теперішнього проживання, а також врахування різних аспектів суспільної діяльності національних меншин держави у двосторонніх відносинах з їх історичними батьківщинами. Силабус з вивчення навчальної дисципліни «Діаспора та національні меншини в зовнішній політиці держави» складено відповідно до освітньої програми підготовки бакалавра спеціальності С 3 «Міжнародні відносини». Викладається для студентів 2 курсу у 1 семестрі.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання дисципліни є формування у студентів ґрунтових знань про механізми становлення та реалізації державної політики стосовно закордонного українства з урахуванням міжнародного досвіду. Основні цілі вивчення дисципліни: формування знань у фахівців з міжнародних відносин про діаспору та національні меншини; ознайомлення студентів із міжнародними нормативно-правовими інструментами забезпечення прав національних меншин та регулювання співпраці країни-метрополії з власною діаспорою; ознайомлення з особливостями та закономірностями організації суспільно-політичного життя національних меншин та діаспори; формування знань про основні групи чинників, що визначають механізми впливу національної політики на двосторонні міждержавні відносини; формування вмінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між характером національної та діаспоральної поведінки країни та її двосторонніх міждержавних відносин; формування вмінь порівнювати ефективність організації суспільного життя національних діаспор з їх впливом на зовнішню політику історичної батьківщини.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Дана дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та компетентність практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності:

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11 Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно так і письмово.

ЗК12 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК2 Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3 Здатність оцінювати стан та напрям досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5 Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК 8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9 Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10 Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11 Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

Результати навчання

РН16 Розуміти та відстоювати національні інтереси України в міжнародній діяльності

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	СЗ Міжнародні відносини	2	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Семінарські заняття	сам. роб.
Міжнародна міграція в умовах глобального розвитку	2		
Теоретичні засади діаспоральної політики	2		
Держава-діаспора: світові реалії	2		
Міжнародно-правовий захист етнічних та мовних меншин	4		
Українська громада в Бразилії		2	6
Українська громада в Аргентині		2	6
Українська громада в Австралії		2	6
Українська громада в США		2	6
Українська громада в Боснії та Герцеговині		2	6
Українська громада в Канаді		2	6
Українська громада в Болгарії		2	6
Українська громада в Італії		2	6
Українська громада в Йорданії		2	6
Українська громада в Польщі		2	6
ЗАГ.:	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість Балів
	Практичне (семінарське) заняття	30
	Індивідуальна робота	50
	Контрольна робота	20
	Максимальна кількість балів	100
Вимоги до письмових робіт	<i>Контрольна робота</i> передбачає проходження 20 тестів для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал може скласти 50 балів. <i>Індивідуальне завдання</i> передбачає командну підготовку (2 студенти) творчої роботи у формі презентації та її аудиторний захист. Студенти відповідно до запропонованих тематик готують аналітичний матеріал (20–25 слайдів) (сутність проблеми, актуальність, історію вибраної	

	тематики, основні стадії та сучасні тенденції) із списком використаних інформаційних джерел. При оцінюванні роботи береться до уваги структурованість викладання змісту роботи, повнота розкриття теми, самостійність в розв'язанні проблематики, власні форми систематизації та представлення (аудиторний захист) презентації та робота в команді. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,5, відповідно максимальний бал може скласти 50 балів.
Семінарські заняття	Оцінювання відповідей студентів на <i>практичних (семінарських)</i> заняттях відбувається за 100 бальною шкалою (відповідно до вимог журналу). По завершенні теоретичного навчання максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 б.
Підсумковий контроль	<i>Підсумкова оцінка</i> за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на семінарах (максимально – 30 балів), за контрольну роботу (максимально – 20 балів), за індивідуальну (максимально – 50 балів) і оцінки, що в сумі максимального може скласти 100 балів. При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання повідомлень та есе, опрацювання завдань, підготовка презентацій доповідей, підготовка індивідуальних завдань тощо.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-prozapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Політика курсу передбачає презначу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт. У випадку негативної оцінки на третьому талоні або не допуску до екзаменів внаслідок не виконання навчального плану студент має право на повторне вивчення курсу, яке регулюється Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах

	ECTS: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhenniapropovtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf
Неформальна освіта	Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultatuv-navchanniazdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imenivasylia-stefanyka.pdf Здобувачам враховувати результати навчання, отримані в процесі неформальної освіти на курсах дистанційного навчання таких платформ, як Coursera, Prometheus, EdEra, Всеосвіта, тощо. Визнання результатів неформального навчання в Університеті включає подання здобувачем заяви, ідентифікацію задекларованих ним результатів, їх оцінювання університетом та ухвалення рішення щодо зарахування відповідних освітніх компонентів або відмови у визнанні. Цей процес спрямований на забезпечення відповідності задекларованих результатів вимогам освітніх програм..
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п. 14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» -ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.), відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин

8. Рекомендована література

- 1.Збірник доповідей Першої міжнародної наукової конференції «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті». – Львів: Сполом, 2006, С.508
2. Актуальні питання вітчизняної етнополітики: шляхи модернізації, врахування міжнародного досвіду. – Київ.: Український незалежний центр політичних досліджень, 2004
- Кардаш П., Кот С. Українці в світі. – Київ.: Фортуна, 1995

- 3.Римаренко С. Міжнародні стандарти статусу національних меншин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://riend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rymarenko_mizhnarodni.pdf.
- 4.Зарубіжні українці /С.Ю.Лазебник (кер.авт.кол.), Л.О.Лещенко, Ю.І.Макар та ін. К., 1991.
- 5.Трошинський В.П., Шевченко А.А. Україна в світі //Україна крізь віки. Т. К., 1999.
- 6.ЗАРУБІЖНІ УКРАЇНЦІ. Довідник. К., 1991.
- 7.ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ /За редакцією Б.Лановика/. К., 1997.
- 8.«Diasporiana». Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції та розсіяння URL: <http://diasporiana.org.ua/pro-proekt/> 2. Сайт litopys.org.ua.
- 9.Стецюк Н.М. Український національно-визвольний рух й етнічні українці Польщі (кінець1940-х рр.) // Вісник Прикарпатського університету .– Івано-Франківськ, 2009. –Вип. XV. – С. 68 – 71.
- 10.Стецюк Н.М.Роль українського суспільно-культурного товариства у розбудові української освіти і культури в Польщі (1956 – 1989 рр.)// Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2010. – Вип. 17. – С. 168 –173.
- 11.Стецюк Н.М. Становище українського населення в Польщі після акції “Вісла” // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – №23 (210), 2010.– С. 342 – 351.
- 12.Стецюк Н.М. Громадсько-політична діяльність українців у Польщі 1947 –1989 рр. Галичина. – 2012. – № 20/21. – С. 123–133.
- 13.Стецюк Н.М. Національна політика владних структур щодо українців у Польщі в перші повоєнні роки. Сторінки воєнної історії. Збірник наук. Праць. – К.,2013. – Вип.16. – С.231–245
- 14.Мхітарян А. М. Щодо визначення поняття «національна меншина» у зарубіжних країнах [Електронний ресурс] / А. М. Мхітарян // Правова держава. – No. 19. – 2015. –Режим доступу до ресурсу: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/44316>
- 15.Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality>
- 16.Stetsiuk N., Boichuk O., Strutynska T. Politization of history and its role on the international relations: theoretical and empirical analysis on example of polish-german relation. Vol 1 No 151 (2022): Actual Problems of Internatonal Relations. Pp. 10-26. URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3817>

Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

- законодавчі акти, нормативні документи;
- праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
- матеріали науково-практичних конференцій;
- підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
- професійні видання України;
- Інтернет-ресурси, зокрема:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого – <https://nlu.org.ua/>
3. Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>

Офіційний сайт міжнародного інституту освіти, культури та зв’язків з діаспорою URL: <https://miok.lviv.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>